

A LEGKISEBBIK KIRÁLYFI ÉS A TÁLTOS PARIPA

Réges-régen, olyan régen, hogy talán igaz is, nem is, volt egyszer egy gyönyörű szép ország. Végeláthatatlan búzamezőkön aranykalászt lengetett a szellő, selyem-réteken ezüstkaszával kaszálták a szénát, az erdők tele voltak vaddal, tavakban, folyókban annyi volt a hal, hogy egyenesen a halászok hálójába szöktek a vízből. Minden ház kéményén gólyamadár fészkel, minden ereszt alatt fecske nevelte fiait. A hegyek tele voltak arannyal, ezüsttel s mindenféle ércsekkel. Mondom, gazdag ország volt nagyon az a régi, ma már csak mesebeli ország. Olyan gazdag ország volt, hogy csak egyetlenegy koldus élt benne, azt is a király fizette, hogy legyen, aki vasárnaponként a templom küszöbén üljön.

Bölcs és jó király uralkodott az országon, akinek egyetlen gondja volt csupán: három derék fia közül melyiket válassza utódjául? Sehogy sem tudta eldönteni, hogy a három közül melyik érdemesebb arra, hogy király legyen.

Egy szép napon aztán magához hívatta mind a három fiát.

– Édes fiaim – mondta nekik –, tudjátok, hogy egyformán szeretlek benneteket, és ezért nem tudom eldönteni, hogy halálom után melyik legyen közületek a király. Hadd döntse hát el az Úr-Isten. Öreg vagyok már, nem élhetek sokáig. Ezért hát annak adom át a királyságot, aki hoz nekem az élet vizéből!

A két idősebbik királyfi szaladt is nyomban sereget válogatni, lovat nyergeltetni az útra, s akkora nagy sietségben voltak, hogy még búcsút sem mondtak apjuknak, úgy indultak világgá.

Csak a legkisebbik királyfi maradt otthon. Kérlelte apját, hogy maradhasson vele öreg napjaira, lehessen segítségére, amíg a másik kettő visszatér, hiszen a királyság nem jelent számára félannyit se, mint az apja iránt való hűség és szeretet. De az öreg király megrázta a fejét szomorúan.

– Neked is menned kell, édes fiam – mondta –, te sem maradhatsz itthon. Kevés már az időm, s döntenem kell a királyság sorsáról. Népem iránt való felelősségem kötelez erre.

Így aztán elbúcsúzott a legkisebbik királyfi is az édesapjától, s ment le az istállóba lovat választani magának az útra. De bizony egyetlen ló sem volt sehol, egyetlenegy fegyverforgató legény sem, mind elvitte magával, lovat is, embert is a két idősebbik testvér.

Nézelődött hát a legkisebbik királyfi, hogy hol lelhetne valami lovat magának, amire rátehetné nyergét, de bizony egyéb sem volt sehol, csupán egy vén, sovány gebe a kerítés sarkában. Olyan gyöngye volt az istenadta, hogy még csak lábra állni sem tudott.

Odament hozzá a kis királyfi, leült melléje a földre, simogatta az öreg állat nyakát, s bánatában még beszélt is hozzá.

– Bizony, csak ketten maradtunk itthon, te meg én – sóhajtott a királyfi –, s ha rajtunk múlik, sohasem iszik apám az élet vizéből!

S hát, egyszerre csak, nagy csodálkozására, megszólal mellette a vén gebe.
– Soh' se búsulj, édes gazdám – mondta –, adj ennem, s a többit bízd rám!
– Hozok én zabot, árpát, amit kívánsz! – szökött talpra a királyfi nyomban. –
Micsoda szégyen, hogy éhezni hagytak öregkorodra!
– Csak egy tálra való parazsat hozz nekem, semmi egyebet – felelte a vén gebe –, s a többit bízd reám!

Csodálkozott a királyfi, de azért hozta a tál parazsat. Meg is ette a sovány ló, utolsó morzsaig, s mikor végzett vele, csak megrázkódott, s olyan gyönyörű, aranszörű paripává változott, amilyent még emberi szem nem látott soha.

– Nocsak, édes gazdám – mondta a csodálatos paripa –, sokáig vártam, hogy valaki parázzsal etessen, s táltos paripává változhassak újra, de nem hiába vártam! Elröpítlek én most a világ végére is, ha kell, de előbb ásd föl az istálló négy sarkát, ott megtalálod a reám való szerszámot!

Ásót ragadt hát a királyfi, s felásta az istálló négy sarkát. Az első sarokban talált egy ütött-kopott nyeret, a másodikban egy pár rozsdás kengyelt, a harmadikban kantárt, a negyedikben egy pár sarkantyút.

Bizony szegényes lószerszámnak látszott, de azért vitte a királyfi ki a legelő sarkába, a táltos paripához. Az tüzet fújt orrából a kopott lószerszámról, s csodák csodája! Abban a szempillantásban csillogó arannyá változott az egész!

A kis királyfi felnyergelte, felkantározta a táltos paripát, még az aransarkantyúkat is felkötötte, de mielőtt nyeregbe szökhetett volna, azt mondta a táltos paripa.

– Még valami hiányzik, édes gazdám. Eridj a palota pincéjébe, s annak is a legeldugottabb sarkába. Ott találni fogsz a pókhálók alatt egy ócska pajzsot és egy ócska kardot, ami még ősapádtól maradt hátra. Azokat hozd el nekem.

A királyfi lement a pincébe, s annak is a legeldugottabb sarkában, pókhálók alatt, meglegelte a pajzsot és a kardot. De micsoda rozsdás pajzs volt, és micsoda kicsorbult pengéjű kard! De a táltos paripa rálehelte a pajzsra, s az ragyogni kezdett nyomban, mint a színarany.

– Szúrd be a kardot a földbe, édes gazdám – mondta a táltos paripa –, csak a haza földjének érintésétől kaphatja vissza csoda-erejét.

A királyfi beszúrta a kardot markolatig a földbe, s amikor kihúzta onnan, nem volt azon egyetlen csorba sem. Pengéje csillogott, mint az ezüst.

– Na, most aztán ugorj nyeregbe, édes gazdám, s csak azt mondd meg, hogy hova röpítselek!

– Az élet vizét kell megkeressük apám számára – mondta a királyfi, s felszökött a nyeregbe.

A következő pillanatban már levegőbe is emelkedett vele a táltos paripa, s vitte, szélnél is sebesebben. Egy pillanatra a szemét is be kellett hunyja a királyfi a sebességtől, s amikor kinyitotta, rettenetes látvány tárult szemei elé odalent a földön.

– Állj meg, táltos, állj meg – kiáltotta kétségbeesve –, idősebb bátyám seregét

gyilkolja odalent a Fehér Király hada! Segítsünk rajta!

– Majd segítünk, ha visszatértünk – felelte a táltos, és repült tovább.

– Állj meg, állj meg, táltos – kiáltott fel egy idő múlva újra a királyfi a nyeregben –, a Fekete Király seregei bekerítették odalent másik bátyámat! Hadd segítsünk rajta!

– Majd visszatértünkben – felelte újra a táltos, s vitte tovább a királyfit, egyre magasabbra, szélnél is, gondolatnál is sebesebben.

Alattuk olyannak tűnt az egész föld, mint egy óriási tányér, az Óperenciás tenger közepén.

– Édes Istenem – sóhajtott föl a királyfi –, csoda, hogy alá nem süllyed az irdatlan nagy tengerbe!

– Nem süllyedhet – magyarázta a táltos –, mert Isten parancsot adott a négy legnagyobb hálnak, hogy hátukon hordozzák.

– S nem fáradnak belé? – csodálkozott a királyfi.

– Ha valamelyik elfárad, az alámerül pihenni – felelte a táltos –, ilyenkor aztán a föld egyik sarka alábillen kissé. Ilyenkor vannak a nagy esőzések, árvizek, földrengések.

Egy idő múlva aztán lefelé kezdett ereszkedni a táltos.

– Alattunk van a rézerdő – mondta –, most jól figyelj ide! Ennek az erdőnek a közepén ott látod majd a világ legnagyobb fáját. Ez az ördög fája. Van abban a fában egy kis odú, s az odúban egy balta. Szerezd meg azt a baltát! De vigyázz! Egyetlen levelet le ne szakíts a fáról, mert halálnak halálával halsz meg!

Az erdő szélén megállt a táltos, s a kis királyfi leszállt a nyeregből, s beindult az erdő közepe felé. Micsoda erdő volt az! Minden fája s minden fájának minden levele csupa csillogó sárgaréz. Még a fű is rézből volt a fák alatt. Úgy csillogott ott minden, hogy fáj a szeme tőle.

Ügyelve járt, hogy le ne törjön egyetlen levélkét sem. Bizony sok idő eltelt, míg elérte az erdő közepét, ahol az ördög fája állt. Akkora nagy volt, hogy teteje még az eget is átfúrta! Vigyázva körüljárta, míg meg nem lelte rajta a kis odút. Belenyúlt... s lám csak, ott volt a balta, pontosan úgy, ahogy a táltos mondta volt! Tiszta rézből volt az is.

Fogta hát a királyfi a baltát, s igyekezett kifele vele, amilyen gyorsan csak tudott. Megörvendett a táltos, amikor meglátta.

– Ezt a próbát jól megálltad, édes gazdám – mondta –, de ez csak az első.

Szökjél nyeregbe gyorsan, mert még több próbát is meg kell állnod.

Szálltak újra, villámnál sebesebben, amíg csak az ezüsterdő szélére nem értek.

Csupa ezüst volt ott minden. Még a pillangók is ezüsből voltak. Rubintvirágok bólogattak igazgyöngy-patakok szélén.

– Vigyázz – figyelmeztette újra a táltos –, hozzá ne nyúlj semmihez, mert halálnak halálával halsz meg. Bent az erdő közepén van egy ezüstszikla, s abban az ezüstsziklában egy üreg, az üregben pedig egy ezüsbalta. Hozd el azt a baltát! Ment a királyfi az ezüsterdőn át, káprázott a szeme a sok szépségtől. De hiába

hívogatták a rubintvirágok, hiába csalogatta a gyöngypatak, hogy merítsen kincsből, eszében tartotta a táltos szavát, és nem nyúlt semmihez. Meglelte az erdő közepén az ezüstsziklát, az ezüstsziklában az üreget, s az üregben az ezüsbaltát.

Onnan egyenesen az aranyerdőhöz röpítette a táltos. Annak a közepében gyémántbarlang volt, s a gyémántbarlangban aranybaltá. Azt kellett megszerezze a kicsi királyfi, de újra anélkül, hogy bármihez is hozzányúlt volna.

Nagy volt ám a kísértés! Olyan szépséget, gazdagságot ember nem látott még! Aranyfák ágain gyémántvirágok muzsikáltak olyan szépséges-szépen, hogy aki hallotta, elálmosodott tőle. Tisztások aranyfüve fölött aranypillangók szállkostak.

Aranyalma, aranyszőlő, aranybarack hívogatta mindenütt, és aranymadarak énekelték: „Feküdj le az aranyfüre, szép, kicsi királyfi, feledd el minden gondodat, bajodat, feledd el apádat, bátyádat, feledd el hazádat, és maradj itt örökre!”

De a királyfi bedugta füleit, hogy ne hallja a csábító éneket, s ment, ment egyre mélyebbre az aranyerdőbe, míg rá nem talált a gyémántbarlangra, s a gyémántbarlangban az aranybaltára.

Vitte is kifele a csábító erdőből, amilyen gyorsan csak tudta.

– Na, ezt a három próbát jól megálltad – dicsérte meg a táltos –, s megszerezted a három baltát. Na most megtudod hamarosan azt is, hogy mivégből volt szükséged azokra.

Szálltak, röptek újra, madárnál is sebesebben, míg egy nagy, fekete erdő szélére nem értek.

– Ennek az erdőnek a közepében van az ördögök királyának a fája. Csak a rézbaltá vághatja azt ki, semmi egyéb szerszám. Tépd ki a farkamból a leghosszabb szőrszálat, és vidd magaddal! Amikor kivágtad az ördögök királyának fáját, kötd hozzá a farkam szőrét, s annál fogva kihúzhatod ide. Itt aztán felaprítod a fát a rézbaltával, s tüzet gyújthatsz belőle. Mikor leég a tüze, én meg kell egyem a parazsát, mert csak úgy lesz elég erőm, hogy elvigyelek oda, ahol az élet vizét meglelheted.

Nekiindult hát a kis királyfi a fekete erdőnek. Ment, ment benne, míg meg nem találta az erdő kellős közepén az ördögök királyának a fáját. Hétfejű sárkány őrizte a fát, s szórta ám hét torkából a lángot félelmetesen. De a királyfi sem ijedt meg, kirántotta csodakardját, s hét csapással levágta a rettenetes sárkány hét tűzokádó fejét. Aztán fogta a rézbaltát, kidöntötte a fát, rákötözte a táltos farkának szőrét, s csodák csodája, olyan könnyen kihúzta onnan, mintha csak egy ágacska húzott volna.

Az erdő szélén aztán szaporán felaprította a fát, máglyába rakta, s tüzet tett alája. Amikor leégett a tűz, a táltos paripa mohón felhabzsolta a parazsát, megrázkódott utána, s egyszerre még fényesebb lett a szőre.

– Na, most aztán a világ végére is elmehetünk, édes gazdám!

Azzal indultak is, sebesebben, mint a madár, szélnél is sebesebben, még a gondolatnál is sebesebben. A világ legvégső végéig meg sem álltak. Hatalmas

gyémánthegy magasodott ott, melynek csillogó csúcsa likat ütött az ég boltozatán. Annak a hegynek a legeslegtetején kacsalábon forgó gyémántpalota állt. Úgy pörgött ott, hogy beleszédült, aki nézte.

A kacsalábon forgó gyémántpalota elé vitte a királyfit a táltos paripa.

– Rá ne nézz, édes gazdám, mert megvakulsz tőle! Fogd az ezüstbaltát, s csapd le vele a gyémántpalota kacsalábát! De úgy vigyázz ám, hogy egy csapással végezz vele, mert ha nem, mindketten ide pusztulunk!

Megmarkolta hát jól a kis királyfi az ezüstbaltát, s odasettenkedett a kacsalábon forgó gyémántpalota kacsalábjához. Úgy pörgött az, hogy majd megszédült tőle. Megköpte a markát, két kézre fogta a baltát, s odacsapott minden erejével. Le is metszette tőből, azon nyomban. Zökkent egy nagyot a forgó palota, s megállt.

– Döntsd be a kapuját az aranybaltával! – mondta a táltos paripa. – A hetedik szobában találsz egy cserépkorsót, abban őrzik a sárkányok királya az élet vizét. Hogy mire még a sárkányok királyával, az a te dolgod!

Be is döntötte az aranybaltával a kaput a királyfi, de mielőtt elérhette volna a hetedik szobát, jött szembe vele nagy haragosan a sárkányok királya, s okádként a tüzet hetvenhét haragos fejének feneketlen torkából.

– Egy életem, egy halálom – gondolta a királyfi –, ha már idáig eljöttem, nem fordulok vissza!

Azzal kirántotta hüvelyéből a csodakardot, s kezdte vagdosni a tűzokádó sárkánykirály hetvenhét fejét. Alig vágott le azonban egyet, kettő nőtt helyébe. Nyúltak is már feléje a rettenetes karmok, csattogtak a rettenetes fogak. Ijedtében maga elé emelte a pajzsot, s csodák csodája! Tűz csapott elő a pajzs közepéből, egyenesen a sárkánykirály hetvenhét fejének hétszázhetvenhét szemébe. Akkorát bödült a beste barom, hogy az egész világ megremegett belé, s szörnyű haragjában vakon csapkodott mindenfelé. A királyfi pedig gyorsan kikerülte a vakon csapkodó sárkányfejeket, befutott a hetedik szobába, felkapta a cserépkorsót, s már szaladt is ki vele a palotából.

– Szökj a nyeregbe gyorsan – mondta a táltos –, mielőtt utánad küldi viharcselégeit a sárkánykirály!

Szót is fogadott a királyfi szaporán, s már röpült vele a táltos paripa hazafele. Ideje is volt, mert csak úgy ömlöttek ki a gyémántpalota kapuján a félelmetes vihar-szörnyetegek, s jöttek a nyomukban rettenetes üvöltéssel.

A királyfi se volt ám rest. Fogta az íját, s egyik nyílvezzőt a másik után röpítette az üldözők felé. Minden nyila célba talált, s egyik szörny a másik után pusztult oda. Végül is elmaradtak mind az üldözők.

– Ettől is megszabadultunk – lélegzett föl a táltos. – Most aztán igyekezzünk ám haza, édes gazdám, hogy késő ne legyen!

De jaj, mire az otthoni föld fölé értek, micsoda szomorú kép tárult a szemeik elé! Egyetlen csatatér volt az egész ország, halottak borították a szép mezőket mindenütt. Egyik oldalról a Fekete Király serege, másik oldalról a Fehér Király

csapatai ostromolták a királyi palotát, melynek belső termében ravatalon feküdt már az öreg király maga.

Nosza, kihúzta hüvelyéből a kicsi királyfi a csodakardot, s táltos paripáján rávetette magát az ellenségre. Suhogott kezében a kard, szikrázott a csoda-pajzs, s perc alatt megfordult a csata sora. Menekült az ellenség, mintha szemét vették volna.

A királyfi felszaladt a palota nagytermébe, markában a cserépkorsóval, s csöppentett néhány csöppet belőle édesapja homlokára. Abban a szent percben vissza is tért az élet az öreg királyba.

Utána lement a harcmezőre, s amíg maradt egy csepp az élet vizéből, addig minden halottra csöppentett belőle, két bátyjára is és még az ellenséges királyokra is.

Mikor mindezzel elkészült, fölment újra apjához a palotába. Az öreg király elébe jött, trónjához vezette, s fejére tette a királyi koronát.

– Mától kezdve te vagy ennek az országnak a királya, édes fiam – mondta –, de mielőtt átadnám neked az uralkodást, egy kívánságomat teljesítened kell még. Intésére elővezették katonái a Fekete Királyt és a Fehér Királyt.

– Oldozzátok el a kötelékeiket! – parancsolta az öreg király.

Lehulltak a foglyok kötelékei.

– Most nyújtsatok kezet egymásnak – parancsolt rá fiára és a két volt ellenségre az öreg uralkodó.

Világraszóló lakomával ünnepelték meg a barátsáγκötést. Ezeregy cigány húzta fülükbe a nótát és ezer ökröt sütöttek nyárson, hogy mindenkinek jusson elég.

Honnan tudom mindezt? Nagyanyám hallotta a nagyanyjától, akinek a nagyapja pedig maga is ott volt, s annyi ivott a király borából, hogy holtáig énekelt tőle.

De megálljunk csak, szavamat ne feledjem: mikor vége volt a nagy ünnepségnek, s a kicsi királyfi, most már apja koronájával a fején, ráért végre arra, hogy leszaladjon az istállók mögé, és vigyen egy kupára való parazsat a lovának, bizony, nyomát sem lelte már annak sehol. Úgy eltűnt a csodálatos paripa, mintha ott sem lett volna soha!

Azóta se talált reá senki. Ha tehát valamelyiktek megpillant valahol a kerítés sarkában egy vén, sovány gebét, viselje ám jól gondját. Mert nem lehet tudni, melyikben rejtőzik a csoda-paripa!